

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อดัชนีชี้วัด ระดับสันติภาพของสังคมไทย

Impact of the COVID-19 on the Thai Peace Index

เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว¹ และชลัท ประเทืองรัตน²

Kiatanantha Lounkaew and Chalut Pratheuangrattana

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Economics, Thammasat University

E-mail : klounkaew@econ.tu.ac.th

Date Received : 5 July 2022 Date Revised : 16 September 2022

Date Accepted : 26 September 2022 Date Accepted online : 27 September 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคำนวณดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพของสังคมไทย (Thai Peace Index: TPI) และประเมินผลกระทบของการระบาดของโควิด-19 ต่อระดับสันติภาพของสังคมไทย ด้วยการเปรียบเทียบผลของปี 2562 ที่เป็นช่วงก่อนเกิดการระบาดของโควิดและปี 2564 ซึ่งคาดว่าจะเป็ช่วงสุดท้ายของการระบาดของโควิด-19 ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพที่คำนวณประกอบไปด้วย 4 ด้านคือ 1) ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ (P1) 2) ความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม (P2) 3) การยอมรับความหลากหลาย/การไม่เลือกปฏิบัติ/การเคารพสิทธิมนุษยชน (P3) และ 4) มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อย และมีการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม (P4)

ในการคำนวณค่าดัชนีจะใช้ข้อมูลจาก 1) สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประกอบไปด้วยข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรที่แบบสอบถามด้านทัศนคติของสถาบันพระปกเกล้าไปพร้อมกับแบบสอบถามหลักของการสำรวจ ข้อมูลรายได้และข้อมูลการถือครองทรัพย์สินจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน และ 2) ข้อมูลที่รวบรวมโดยหน่วยงานอื่น สำหรับขั้นตอนการสร้างดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 คือ การปรับค่าข้อมูลให้สามารถแบ่งระดับได้ ขั้นที่ 2 คือ การจัดกลุ่มของข้อมูลด้วยเครื่องมือทางสถิติที่เหมาะสม ขั้นที่ 3 คือ คำนวณดัชนีด้วยการปรับข้อมูลให้เป็นค่ากลาง (Normalization) ขั้นที่ 4 คือการคำนวณดัชนีในภาพรวม และขั้นที่ 5 การคำนวณดัชนีในระดับจังหวัด

¹ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

ผลการศึกษา พบว่า ค่าดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพของไทยในปี พ.ศ. 2564 สูงขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2562 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ปี พ.ศ. 2562 ได้ 3.37 คะแนนและเพิ่มเป็น 3.42 คะแนนในปี พ.ศ. 2564 อย่างไรก็ตาม หากวิเคราะห์เป็นรายด้านจะพบว่า ดัชนี P1 มีค่าลดลงจาก 3.64 คะแนนเป็น 3.61 คะแนน ดัชนี P2 มีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.23 คะแนนเป็น 3.29 คะแนน ดัชนี P3 มีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.33 คะแนนเป็น 3.44 คะแนน และดัชนี P4 มีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.26 คะแนนเป็น 3.35 คะแนน ประเด็นที่น่าสังเกตคือ ในประเด็นของความเหลื่อมล้ำนั้น ดัชนีย่อยที่มีค่าลดลง ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน นอกจากนี้แล้ว ผลกระทบจากโควิด-19 ในระดับจังหวัดมีความแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาของจังหวัด ผลจากการศึกษานี้สามารถนำไปประกอบการกำหนดนโยบายระดับพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบดัชนีในปี พ.ศ. 2562 กับปี พ.ศ. 2564 ของจังหวัดเลย พบว่า มีปัญหาความรุนแรงทางกายภาพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเอาข้อมูลนี้ไปใช้เพื่อจัดลำดับความสำคัญ ของการทำงาน ทั้งในด้านการหาสาเหตุว่าความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นมาจากสาเหตุใดและการออกมาตรการและแนวทางในบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดต่อไป

คำสำคัญ : โควิด-19 ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพเชิงบวก ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ
เชิงลบ ดัชนีนิติธรรม/นิติรัฐ

Abstract

This study had two objectives, to 1) calculate the Thailand - Global Peace Index (TPI) for 2020 and 2022; and 2) examine how the Novel Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic affected the TPI at the aggregate level and for each of four subindices: 1) lessening physical violence (P1); 2) safety and stability of society (P2); 3) acceptance of diversity and fair treatment (P3); and 4) social equality and fair resource distribution (P4).

Data used to construct the subindices was drawn from two surveys administered by the National Statistical Office (NSO): 1) a labor force survey with a questionnaire section developed for the purposes of this study; and 2) a socioeconomic survey. Five steps were involved to calculate each index: 1) standardizing data by Z-score; 2) statistically clustering data; 3) normalizing data to make each index unit-free; calculating national level indices; and appraising provincial level indices.

Results were that on a scale of 5, overall TPI score in 2022 (3.42) was higher than in 2020 (3.37). P1 value decreased from 3.64 to 3.61; P2 value increased from 3.23 to 3.29; P3 value increased from 3.33 to 3.44; and P4 value increased from 3.26 to 3.35. While overall P4 value increased, two subindice values declined: income inequality and land possessions.

Provincial impacts varied by per capita income. Provinces with lower income per capita tended to display higher variability of COVID-19 impact on TPI values; provinces with higher incomes were able to abate such effects, displaying lower degrees of variations. These TPI values may be used for area-based policy formation. For example, in Loei Province, the P1 index showed that physical violence was significantly higher in 2022 than in 2020, calling for prioritizing policy and resource allocation to address the issue.

Keywords: Peace Index, Positive Peace Index, Negative Peace Index, Rule of Law Index.

1. บทนำ

รายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2564 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 1 ความมั่นคง ได้นำเสนอข้อมูลรายงานดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพโลก (Global Peace Index: GPI) ซึ่งจัดทำโดยสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ (Institute for Economics and Peace: IEP) ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพโลกอยู่ในอันดับที่ 113 จาก 163 ประเทศทั่วโลกดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ที่อยู่อันดับที่ 114 อย่างไรก็ตาม อันดับดังกล่าว ยังห่างจากค่าเป้าหมายตามแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ที่กำหนดให้ประเทศไทยจะต้องมีระดับดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพโลกเป็น 1 ใน 75 ของโลกภายในปี พ.ศ. 2565 ทั้งนี้ สถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพได้รายงานสถานการณ์โดยรวมของการจัดอันดับดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพโลกในปี พ.ศ. 2564 ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพโดยเฉลี่ยทั่วโลกมีคะแนนลดลงร้อยละ 0.07 ยังถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับที่ไม่มีนัยสำคัญมากนัก รายงานดังกล่าวยังระบุอีกว่า 87 ประเทศ รวมถึงประเทศไทยมีพัฒนาการของสันติภาพที่ดีขึ้น และอีก 73 ประเทศมีระดับที่ตกต่ำลง อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งเกิดขึ้นทั่วโลกส่งผลให้รัฐบาลหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยกำหนดมาตรการในการจำกัดสิทธิของประชาชน อาทิ กิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองในตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

นอกจากนี้ จากรายงานดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพโลก ซึ่งเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 – เมษายน พ.ศ. 2564 พบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจก็ส่งผลกระทบต่อระดับสันติภาพเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการลดลงของรายได้ อัตราการว่างงานที่เพิ่มสูงขึ้น แม้ว่ารัฐบาลในหลายประเทศจะใช้นโยบายทางการคลังเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน แต่ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและความรู้สึกอึดอัดอันจากมาตรการล็อกดาวน์เพื่อตอบสนองต่อโควิด-19 ก่อให้เกิดความไม่พอใจของประชาชนจนเกิดการประท้วงไม่น้อยกว่า 15,000 ครั้ง รวมถึงการประท้วงที่ใช้ความรุนแรง การก่อจลาจล หรือเหตุความรุนแรงอื่นที่เกี่ยวข้องกับโรคระบาด รวมถึงการประท้วงที่ไม่น้อยกว่า 5,000 ครั้ง ใน 158 ประเทศ หรือคิดเป็นการประท้วงเพิ่มขึ้นทั่วโลกร้อยละ 10 ผลกระทบของการระบาดของโควิด-19 ต่อสันติภาพของสังคมได้แสดงออกมาในรูปของความขัดแย้งที่ใช้ความรุนแรง (Violent Conflicts) และการประท้วงที่ใช้ความรุนแรง (Violent Demonstrations) และการเลือก

ปฏิบัติ (Discrimination) เช่น มีการเลือกปฏิบัติมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 85 ของประชากรของประเทศในทวีปเอเชียและประเทศออสเตรเลียประสบกับการเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวกับสถานการณ์โรคระบาด ขณะที่ในเมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา พบว่า มีอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง (Hate Crime) เพิ่มขึ้นร้อยละ 717 นอกจากนี้ ประเด็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลและความรุนแรงภายในครอบครัว (Family Conflict) ยังมีเพิ่มขึ้น มีการคาดว่า การกักตัวและความตึงเครียดทางการเงินอาจจะมีผลกระทบต่ออัตราการฆาตกรรมด้วยเช่นกัน อีกทั้งการแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังส่งผลกระทบในแต่ละประเทศแตกต่างกัน โดยประเทศที่มีระดับสันติภาพสูงจะมีการฟื้นตัวเร็วกว่าประเทศที่มีดัชนีระดับสันติภาพต่ำ (Institute for Economics & Peace, 2020)

ผลกระทบของการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน มีการเพิ่มขึ้นของปัญหาทางเศรษฐกิจ ความเครียดของประชาชน การใช้ความรุนแรงในครอบครัวและสังคม การเกิดอาชญากรรม การเกิดปัญหาสังคม จนนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ลดลง โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง (สุภารัตน์ ทองปลิว และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์, 2564; ประภัสสร พงศ์พันธุ์พิศาล และคณะ, 2565) ผลการระบาดยังส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมือง เห็นได้จากการที่ประชาชนจำนวนหนึ่งทำการประท้วงและแสดงความไม่พอใจต่อการดำเนินการของรัฐบาลไทยในการควบคุมสถานการณ์ รวมถึงการจัดสรรวัคซีน นอกจากนี้ ฟารีดา ปันจอร์ (2564) กล่าวว่า โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อกระบวนการสร้างสันติภาพในด้านการดำเนินการที่ต่อเนื่องของไทย โดยเฉพาะความสงบสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากความรุนแรงของโรคระบาดส่งผลให้ต่อปิดพรมแดนระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย แต่สถานการณ์ดังกล่าวไม่ได้ขยายตัวรุนแรงมากนัก เนื่องจากปัจจัย 2 ประการ ประการแรกคือ การเปิดโอกาสให้กลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างกันมีโอกาสพูดคุยทำความเข้าใจกันอันเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลได้สนับสนุนแนวทางเชิงนโยบายให้ฝ่ายที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันได้มีโอกาสเสนอความคิดเห็นกับรัฐบาลทั้งในพื้นที่ภาคใต้และรวมถึงจังหวัดอื่นในประเทศไทย อีกประการคือ การจัดตั้งนโยบายด้านความมั่นคงของฝ่ายทหาร ตำรวจและฝ่ายปกครองในการควบคุมป้องกัน และเฝ้าระวังเหตุรุนแรงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Ide (2021) ที่กล่าวว่า สถานการณ์ความรุนแรงระหว่างพรมแดนประเทศของกลุ่มแบ่งแยกดินแดน Barisan Revolusi Nasional (BRN) และรัฐบาลลดลงตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2563 เนื่องจากกลุ่มแบ่งแยกดินแดนประกาศยุติสงครามเพื่อช่วยเหลือผู้ที่อาศัยในพื้นที่ที่ติดเชื้อโควิด-19 แต่เมื่อการติดเชื้อของคนในพื้นที่ลดลงก็กลับมาทำสงครามระหว่างพรมแดนประเทศอีกครั้ง

แม้ว่าข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะอธิบายถึงผลกระทบของโควิด-19 ต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพของไทยไว้อย่างครอบคลุมแล้ว แต่ยังไม่ได้มีการประเมินขนาดของผลกระทบในด้านต่าง ๆ ออกมาเป็นปริมาณอย่างชัดเจนว่าผลกระทบแต่ละด้านมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด บทความวิจัยนี้จึงได้สร้างดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพเพื่อจะแสดงให้เห็นถึงขนาดของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระดับสันติภาพของประเทศทั้งในระดับประเทศ และผลกระทบในระดับจังหวัด เพื่อเป็นประโยชน์ในการประเมินสถานการณ์และใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อคำนวณดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพของสังคมไทยปี พ.ศ. 2562 และปี พ.ศ. 2564

2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพของสังคมไทยในภาพรวมและระดับจังหวัด

3. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพ

3.1.1 แนวคิดสันติภาพของอาดัม เคิร์ล

ไซยนต์ รัชชกุล (2555) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ Adam Curle นักวิชาการด้านการศึกษาเรื่องสันติภาพที่เสนอวิธีการศึกษาสันติภาพไว้ 2 แบบ แบบแรกเป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ไม่สันติ (Unpeaceful Relation) โดยประเมินจากระดับความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนในสังคม การศึกษาสันติภาพแบบนี้มุ่งศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งโดยครอบคลุมปัจจัยเชิงลบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษา แบบที่สองเป็นการประเมินจากระดับของความสัมพันธ์เชิงสันติภาพ (Peaceful Relation) ที่สะท้อนออกมาจากการมีมิตรภาพต่อกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน บนพื้นฐานของความเสมอภาคของทั้งสองฝ่าย การศึกษาในลักษณะนี้ให้ความสำคัญกับปัจจัยเชิงบวกที่เอื้อให้เกิดความสมานฉันท์ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่มคนในสังคม

3.1.2 แนวคิดสันติภาพของโยฮัน กัลตุง

Galtung (1996) ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการศึกษาสันติศึกษายุคใหม่ ได้ให้แบ่งสันติภาพออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) สันติภาพเชิงลบ (Negative Peace) หมายถึง การปราศจากความรุนแรง ปราศจากความกลัวต่อความรุนแรง ไม่มีสงคราม ไม่มีการต่อสู้ ไม่มีการสู้รบ และรวมถึงไม่มีความรุนแรงในทางกายภาพ ความรุนแรงดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่สัมผัสได้โดยตรง มองเห็นได้ชัดเจน หรือเป็นการรับรู้ได้จากความรู้สึก และ (2) สันติภาพเชิงบวก (Positive Peace) หมายถึง ผลของการประกอบกันขึ้นมาของทัศนคติ (Attitude) สถาบัน (Institutions) และโครงสร้าง (Structures) ที่เมื่อรวมกันแล้วทำให้สังคมเกิดความสันติภาพอย่างแท้จริงที่ยั่งยืน ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกสังคม จากความหมายของสันติภาพเชิงบวกดังกล่าว สันติภาพเชิงบวกจึงมีความหมายรวมถึงสิ่งที่ไม่สามารถเห็นชัดเจน แต่มีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดหรือไม่เกิดสันติภาพได้ เช่น ความไว้วางใจ เชื่อใจ ความปรารถนาดีต่อกันและกัน การเคารพสิทธิและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เป็นต้น (ชลัท ประเทืองรัตนา และเกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว, 2561)

3.2 ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพและสถานการณ์ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพของต่างประเทศและประเทศไทย

3.2.1 ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพเชิงลบ (Negative Peace Index)

สถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ (The Institute for Economics & Peace) จัดทำรายงานวัดระดับความสงบสุขของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งเป็นการวัดดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพเชิงลบโดยใช้ชื่อว่า “Global Peace Index” หรือ GPI ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ (1) ความขัดแย้งภายในและความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ยังคงอยู่ (Ongoing Domestic and International Conflict) (2) ความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม (Societal Safety and Security) และ (3) การทหาร (Militarization) (ชลัท ประเทืองรัตนา และเกียรตินันต์ ล้วนแก้ว, 2561) จากรายงาน Global Peace Index ระบุว่า พ.ศ. 2564 ประเทศที่ถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีสันติภาพมากที่สุดจาก 163 ประเทศทั่วโลก 3 อันดับแรกคือ ประเทศไอซ์แลนด์ นิวซีแลนด์ และเดนมาร์ก ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศซีเรีย เยเมน และอัฟกานิสถาน ถูกจัดอยู่ในประเทศที่มีสันติภาพน้อยที่สุด สำหรับประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 113 ซึ่งดีขึ้นกว่า พ.ศ. 2563 ที่ถูกจัดอยู่ในอันดับ 114 (Institute for Economics & Peace, 2021)

3.2.2 ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพเชิงบวก (Positive Peace Index)

ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพเชิงบวกจัดทำโดยสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพเช่นเดียวกับดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพเชิงลบ โดยสถาบันฯ ให้เหตุผลว่าการเข้าใจสันติภาพไม่สามารถทำได้โดยการศึกษาสันติภาพเชิงลบหรือการศึกษาแค่ความรุนแรงเท่านั้น ดังนั้นการศึกษาสันติภาพเชิงบวกจึงเป็นการศึกษาในประเด็นเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการทำให้เศรษฐกิจเติบโต การอยู่ในสังคมร่วมกันอย่างสงบสุข มีความเท่าเทียมทางเพศ มีความสามารถในการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ จากรายงาน Positive Peace Index 2022 ระบุว่าใน พ.ศ. 2565 ประเทศที่ถูกจัดอันดับให้มีสันติภาพเชิงบวกที่ดีที่สุดจาก 163 ประเทศทั่วโลกคือ ประเทศสวีเดน เดนมาร์ก และฟินแลนด์ ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศซึ่งถูกจัดอันดับให้มีสันติภาพเชิงบวกน้อยที่สุดคือ ประเทศโซมาเลีย ซูดาน และเยเมน ในส่วนของประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 60 ดีขึ้นจากอันดับที่ 68 ใน พ.ศ. 2563 (Institute for Economics & Peace, 2022a)

3.2.3 ดัชนีนิติธรรม/นิติรัฐ (Rule of Law Index)

โครงการความยุติธรรมโลก (World Justice Project หรือ WJP) เป็นโครงการติดตามความก้าวหน้าและประเมินระดับของหลักนิติธรรม (Rule of Law) ทั่วโลก WJP ได้จัดทำดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรมนิติรัฐ (Rule of Law Index) เพื่อเป็นเครื่องมือในการชี้วัดความก้าวหน้าและประเมินการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมของ 102 ประเทศทั่วโลก โดยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามจากครัวเรือนและรวบรวมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับประเทศไทย WJP พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 71 จาก

ทั้งหมด 102 ประเทศ ซึ่งลดลงจาก พ.ศ. 2558 ที่ถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 56 (ชลัท ประเทืองรัตนา และ เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว, 2561)

3.2.4 ดัชนีเสรีภาพในโลก (Freedom House)

องค์กร Freedom House ได้จัดทำรายงาน “เสรีภาพโลก” (Freedom in the World) โดยมี ผลการศึกษาของ 195 ประเทศ เป็นการจัดลำดับประเทศตามคะแนนของดัชนีของที่ Freedom House พัฒนาขึ้นมา ประกอบไปด้วยปัจจัย 2 อย่าง ได้แก่ เสรีภาพพลเมือง และสิทธิทางการเมือง จากนั้นจึงนำ ผลดัชนีมาจัดกลุ่มประเทศเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ประเทศที่มีเสรีภาพสมบูรณ์ (Free) มีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free) และไม่มีเสรีภาพเลย (Not Free) (ชลัท ประเทืองรัตนา และ เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว, 2561) รายงานเสรีภาพโลกประจำ พ.ศ. 2563 ระบุว่าประเทศไทยถูกจัดอันดับเป็น “ไม่มีเสรีภาพเลย” ซึ่งเป็น ผลมาจากการที่มาของรัฐบาลและความเห็นของผู้ประเมินเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติในการใช้กฎหมาย รวมถึงการล่วงละเมิดต่อนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รับความคุ้มครองตามกระบวนการ อย่างเหมาะสม และมีการยกเว้นโทษสำหรับอาชญากรรมที่กระทำต่อนักเคลื่อนไหว (Freedom House, 2021)

3.2.5 ดัชนีก่อการร้าย (Global Terrorism: GTI)

จัดทำโดยสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ โดยได้พิจารณาจำนวนเหตุการณ์ก่อการร้าย จำนวนผู้เสียชีวิตที่เกิดจากผู้ก่อการร้าย จำนวนการบาดเจ็บที่เกิดจากผู้ก่อการร้าย และจำนวนตัวประกันที่เกิด จากผู้ก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในแต่ละปี เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการก่อการร้ายใน 163 ประเทศ หรือ ครอบคลุมร้อยละ 99.7 ของประชากรโลก มีค่าดัชนีอยู่ระหว่าง 0 ถึง 10 โดยที่ 0 หมายถึง ไม่มีผลกระทบจาก การก่อการร้าย และ 10 หมายถึง ได้รับผลกระทบสูงสุดจากการก่อการร้าย รายงานดัชนีก่อการร้ายประจำ พ.ศ. 2564 ระบุว่าประเทศไทยมีค่าดัชนีก่อการร้ายอยู่อันดับที่ 22 จากทั้งหมด 163 ประเทศ ได้คะแนน 5.723 ทั้งนี้เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2563 ถือว่าคะแนนลดลง 0.450 ส่วนในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ไทยมีค่า ดัชนีก่อการร้ายอยู่ในอันดับที่ 2 จากทั้งหมด 19 ประเทศ (Institute for Economics & Peace, 2022b)

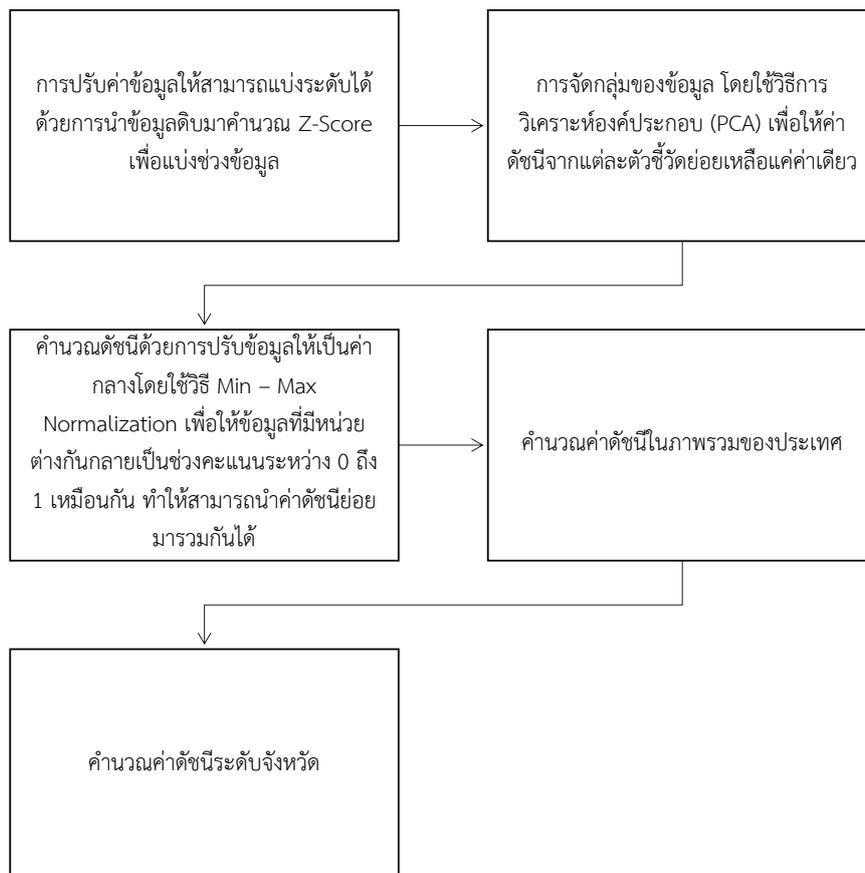
4. ระเบียบวิธีวิจัย

4.1 ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณค่าดัชนี

ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีมี 2 ประเภทด้วยกันคือ 1) ข้อมูลที่ได้จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประกอบไปด้วยข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรที่แบบสอบถามด้านทัศนคติของ สถาบันพระปกเกล้าไปพร้อมกับแบบสอบถามหลักของการสำรวจ และข้อมูลรายได้ ข้อมูลการถือครอง ทรัพย์สินจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน มาประกอบการคำนวณในประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับความเหลื่อมล้ำ และ 2) ข้อมูลที่รวบรวมโดยหน่วยงานอื่น

4.2 วิธีการคำนวณค่าดัชนี

การสร้างดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ตามที่แสดงไว้ในภาพที่ 1 ขั้นที่ 1 คือ การปรับค่าข้อมูลให้สามารถแบ่งระดับได้ ขั้นที่ 2 คือ การจัดกลุ่มของข้อมูลด้วยเครื่องมือทางสถิติที่เหมาะสม (Data Grouping and Dimension Reduction) ขั้นที่ 3 คือ คำนวณดัชนีด้วยการปรับข้อมูลให้เป็นค่ากลาง (Normalization) ขั้นที่ 4 คือการคำนวณดัชนีในภาพรวม และขั้นที่ 5 การคำนวณดัชนีในระดับจังหวัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนในการคำนวณค่าดัชนี

4.2.1 การปรับค่าข้อมูลให้สามารถแบ่งระดับได้

ในการสร้างดัชนีจากข้อมูลที่เป็นร้อยละหรือจำนวน เพื่อให้สามารถประเมินระดับ เช่น ระดับ 1-5 ได้นั้น ต้องมีการปรับค่าข้อมูลเพื่อให้ไม่มีหน่วย (Unit-Free) โดยการใช้ค่า Z-Score สามารถคำนวณได้โดยใช้สูตร

$$I_c^t = \frac{x_{qc}^t - x_{qc=\bar{c}}^t}{\sigma_{qc=\bar{c}}^t}$$

โดยที่ I'_c คือ ค่าของข้อมูลที่ปรับแล้ว x'_{qc} คือ ค่าของข้อมูลก่อนปรับค่าในเวลา t ส่วน $x'_{qc=\bar{c}}$ คือ ค่าฐานที่ใช้ในการเปรียบเทียบ และ $\sigma'_{qc=\bar{c}}$ คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลฐาน เมื่อมีการปรับค่าตามสูตรข้างต้นแล้ว จะสามารถแบ่งกลุ่มข้อมูลออกตาม Percentile ได้เป็น 5 ช่วง ตั้งแต่ระดับ 0 ถึง 100 โดยคะแนนระหว่าง 1 ถึง 5 คะแนน คะแนน 1 หมายถึงระดับสันติภาพต่ำสุด และคะแนน 5 หมายถึงระดับสันติภาพสูงสุด มีรายละเอียดในการกำหนดระดับคะแนนดังนี้

คะแนนที่ได้	รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน
1	ค่าดัชนีที่คำนวณแบบ Z Score โดยมีค่าอยู่ในช่วง Percentile 1 – 20
2	ค่าดัชนีที่คำนวณแบบ Z Score โดยมีค่าอยู่ในช่วง Percentile 21 – 40
3	ค่าดัชนีที่คำนวณแบบ Z Score โดยมีค่าอยู่ในช่วง Percentile 41 – 60
4	ค่าดัชนีที่คำนวณแบบ Z Score โดยมีค่าอยู่ในช่วง Percentile 61 – 80
5	ค่าดัชนีที่คำนวณแบบ Z Score โดยมีค่าอยู่ในช่วง Percentile 81 – 100

4.2.2 การจัดกลุ่มของข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Principal Component Analysis: PCA)

ในกรณีที่มีข้อมูลหลายตัวที่เกี่ยวข้องกัน ก่อนการจัดทำดัชนีจะต้องมีการจัดกลุ่มของข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Principal Component Analysis: PCA) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการกำหนดน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading) ให้กับตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการสร้างดัชนีย่อย และปรับโครงสร้างข้อมูลให้ปลอดจากหน่วยนับ (Unit Free) โดยจุดเด่นของวิธีการนี้คือ สามารถลดมิติของข้อมูลให้น้อยลง โดยจัดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาให้เป็นกลุ่มตัวแปร แต่ยังสามารถรักษาโครงสร้างเดิมของข้อมูลเอาไว้ และช่วยให้สามารถให้น้ำหนักกับปัจจัยแต่ละตัวได้ว่ามีความสำคัญต่อผลในภาพรวมระดับใด โดยพิจารณาจากการกระจายตัวของข้อมูลที่มีอยู่

4.2.3 คำนวณดัชนีด้วยการปรับข้อมูลให้เป็นค่ากลาง (Normalization)

การทำให้เป็นค่ากลางใช้วิธีการ Min-Max Normalization โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$I_i = \frac{x_i - \min(x_i)}{\max(x_i) - \min(x_i)}$$

โดยที่ x_i คือ ค่าประมาณค่าที่ i ของดัชนีตัวที่ i ส่วน $\min(x_i)$ คือ ค่าประมาณต่ำสุดของค่าประมาณค่าที่ i ของดัชนีย่อยตัวที่ i และ $\max(x_i)$ คือ ค่าประมาณสูงสุดของค่าประมาณค่าที่ i ของดัชนีย่อยตัวที่ i

การประมาณค่าด้วยวิธีนี้จะทำให้ค่าดัชนีอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยค่าที่ใกล้ 1 หมายถึง ดัชนีตัวนั้นมีค่าสูง จุดเด่นของวิธีการนี้คือ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันให้มีความชัดเจนขึ้นได้ว่าการเทียบค่าเฉลี่ยเพียงอย่างเดียว เมื่อข้อมูลทุกชุดถูกปรับค่าด้วยวิธีการนี้ ดัชนีย่อยแต่ละตัวซึ่งเดิมมีหน่วยวัดที่แตกต่างกัน ก็สามารถนำมารวมกันได้โดยไม่ประสบปัญหาของหน่วยนับที่ต่างกัน วิธีการคำนวณเดียวกันนี้ยังสามารถปรับใช้กับกรณีของข้อมูลสถิติที่เก็บจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้ x_i คือ ค่าสถิติของปีล่าสุดที่ต้องการศึกษา $\min(x_i)$ คือ ค่าสถิติต่ำสุดในรอบ 3 ปี และ $\max(x_i)$ คือ ค่าสถิติสูงสุดในรอบ 3 ปี อย่างไรก็ตามในการศึกษาอาจจะเลือกช่วงเวลาที่ยาวกว่าหรือน้อยกว่า 3 ปี ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูล และความต่อเนื่องของการเก็บข้อมูล ซึ่งจะต้องพิจารณาความเหมาะสมเป็นรายดัชนีต่อไป

4.2.4 การคำนวณดัชนีในภาพรวม

แนวทางในการวิเคราะห์ผลข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมจะทำตามข้อเสนอแนะของ OECD (2008) ที่ระบุให้เริ่มต้นการวิเคราะห์ด้วยการคำนวณน้ำหนักของแต่ละดัชนีย่อยจากวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ จากนั้นให้วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนจะนำเอาผลที่ได้มาสร้างเป็นดัชนีประกอบ (Composite Index) ในแต่ละด้านให้ครบทั้ง 4 ด้าน โดยใช้สูตร

$$I_j = \sum_{i=1}^n w_{ji} h_i$$

โดยที่ I_j คือ ค่าดัชนีประกอบในด้านที่ j ส่วน w_{ji} คือ น้ำหนักองค์ประกอบที่ j ของตัวแปรที่ i (Factor loading) และ h_i คือ ค่าเฉลี่ยดัชนีย่อยตัวที่ i

4.2.5 การคำนวณดัชนีในระดับจังหวัด

สำหรับการคำนวณดัชนีที่มีข้อมูลระดับจังหวัดนั้น เนื่องจากข้อมูลระดับจังหวัดที่บางข้อมูลไม่มีความต่อเนื่อง เปรียบเสมือนภาพต่อที่ไม่สมบูรณ์ การนำข้อมูลที่ไม่ต่อเนื่องมากำหนดช่วงคะแนนจะทำให้ผลที่ได้มีความคลาดเคลื่อน ด้วยเหตุนี้ ก่อนการทำดัชนีจึงต้องมีการประมาณค่าฟังก์ชันการแจกแจงความน่าจะเป็น (Probability Density Function: pdf) โดยใช้ข้อมูลระดับจังหวัดมาเป็นฐานในการประมาณค่าเพื่อให้ได้ภาพการกระจายตัวที่สมบูรณ์ แล้วจึงนำค่าที่ได้จากการประมาณการกระจายตัวดังกล่าวมากำหนดเกณฑ์ในการเลือกระดับคะแนนของดัชนี โดยวิธีการประมาณค่าที่จะใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ Singh-Maddala Distribution (Singh & Maddala, 1976) โดยมีสมการที่ใช้ในการประมาณค่า ดังนี้

$$f(x) = \alpha \lambda \beta^{-\alpha} x^{\alpha-1} \left[1 + \left(\frac{x}{\beta} \right)^\alpha \right]^{-(\lambda+1)} ; x > 0, \alpha > 0, \beta > 0, \lambda > 0$$

โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์ α , β , และ λ เป็นค่าคงที่ที่ประมาณค่าขึ้นมาด้วยวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation หรือ MLE) เพื่อใช้สร้างฟังก์ชันการแจกแจงความน่าจะเป็นของ

ตัวแปร X ที่เป็นค่าดัชนีย่อยแต่ละตัว ข้อมูลคะแนนที่ได้จากการปรับค่าการแจกแจงจะถูกนำมาคำนวณเป็นเกณฑ์คะแนนเช่นเดียวกับดัชนีในภาพรวมต่อไป โดยคะแนนที่คำนวณได้จะอยู่ระหว่าง 1 (สันติภาพน้อยที่สุด) ถึง 5 (สันติภาพมากที่สุด)

4.3 องค์ประกอบของดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบของดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ 4 ทั้งด้านที่มีทั้งสิ้น 34 ดัชนีย่อย และแหล่งที่มาของข้อมูล รายละเอียดตามที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ 4 ด้านและแหล่งที่มาของข้อมูล

องค์ประกอบของดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ	แหล่งที่มา
P1. ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ	
P1.1 มุมมองต่อระดับความรุนแรงในประเทศ	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
P1.2 มุมมองต่อระดับความรุนแรงในชุมชน	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
P1.3 มุมมองต่อระดับความรุนแรงในครอบครัว	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
P1.4 จำนวนของผู้เสียชีวิตจากความขัดแย้งภายในประเทศ	ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภายใต้ (Deep south watch)
P1.5 ผลกระทบของการก่อการร้าย	GTI-Global Terrorism
P2. ความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม	
P2.1 จำนวนของการฆาตกรรม (ต่อแสนคน)	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
P2.2 จำนวนของประชากรในเรือนจำ (ต่อแสนคน)	กรมราชทัณฑ์
P2.3 จำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ต่อแสนคน)	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
P2.4 จำนวนคดีเพศและทำร้ายร่างกาย	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
P2.5 มุมมองต่อความรู้สึกปลอดภัย/ความหวาดกลัว	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
P2.6 จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรง ในครอบครัว (ต่อแสนคน)	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
P2.7 อัตราการฆ่าตัวตาย	กรมสุขภาพจิต
P2.8 สัดส่วนงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนากับการจัดซื้ออาวุธ	สำนักงานประมาณ
P2.9 จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
P3. การยอมรับความหลากหลาย/การไม่เลือกปฏิบัติ/การเคารพสิทธิมนุษยชน	
P3.1 มุมมองต่อการยอมรับให้บุคคลที่มีลักษณะแตกต่างจากคนทั่วไป มีบทบาททางสังคมและการเมือง	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
P3.2 มุมมองต่อการเลือกปฏิบัติในการใช้บริการภาครัฐ	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
P3.3 มุมมองต่อเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
P3.4 มุมมองต่อเสรีภาพของสื่อมวลชน	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
P3.5 มุมมองด้านพหุวัฒนธรรม	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ

องค์ประกอบของดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ	แหล่งที่มา
P3.6 จำนวนเหยื่อจากการค้ามนุษย์ (ต่อหนึ่งแสนคน)	กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา
P3.7 จำนวนกรณีที่มีการสังหาร การลักพา ทำให้สูญหาย การกักตัว และทรมานนักข่าวและนักสิทธิมนุษยชน	Reporters Without Borders
P3.8 จำนวนผู้ถูกกักขังที่รอการพิพากษาในสัดส่วนของประชากรในเรือนจำ	กรมราชทัณฑ์
P3.9 สถิติจำนวนคดีที่ถูกยกฟ้องใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	สำนักแผนงานและงบประมาณ ศาลยุติธรรม
P3.10 จำนวนคดีและการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา 112	สำนักแผนงานและงบประมาณ ศาลยุติธรรม และข้อมูลจากศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน
P4. มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อยและมีการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม	
P4.1 มุมมองต่อความเหลื่อมล้ำในสังคม	สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
P4.2 ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
P4.3 การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
P4.4 ช่องว่างความยากจน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
P4.5 ความเหลื่อมล้ำด้านทรัพย์สินการเงิน	ธนาคารแห่งประเทศไทย
P4.6 ความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
P4.7 การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
P4.8 การเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
P4.9 จำนวนเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
P4.10 สัดส่วนแพทย์พยาบาลต่อประชากร	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

4.4 การเปรียบเทียบผลกระทบของโควิด-19 ที่มีต่อค่าดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ

การเปรียบเทียบผลกระทบจะใช้การคำนวณความแตกต่างของค่าดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพระหว่างคะแนนที่ได้ในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดการระบาดของโควิด-19 กับค่าดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพของในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดการระบาดของโควิด-19 มาแล้ว 2 ปี ถ้าค่าดัชนีปี พ.ศ. 2564 ต่ำกว่าปี พ.ศ. 2562 แสดงว่า การระบาดของโควิด-19 ทำให้ระดับสันติภาพลดลง

5. ผลการศึกษา

5.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพของประเทศไทยในภาพรวม

ผลการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ระดับสันติภาพในสังคมไทย ปี พ.ศ. 2562 และปี พ.ศ. 2564 ของดัชนีด้านสันติภาพ 4 ด้านคือ P1 ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ P2 ความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม P3 การยอมรับความหลากหลาย/การไม่เลือกปฏิบัติ/การเคารพสิทธิมนุษยชน และ

P4 มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อยและมีการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม ค่าดัชนีระดับคะแนนสันติภาพของสังคมไทย ปี พ.ศ. 2562 และ ปี พ.ศ. 2564 มีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ดัชนี ค่าดัชนี และระดับคะแนนสันติภาพ ปี พ.ศ. 2562 และปี พ.ศ. 2564

ดัชนี	ระดับคะแนน		การเปลี่ยนแปลงของ ดัชนีชี้วัดระดับ สันติภาพ ปี พ.ศ. 2564 เทียบกับ ปี พ.ศ. 2562
	2562	2564	
P1 ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ			
P1.1 มุมมองต่อระดับความรุนแรงในประเทศ	2.67	2.48	ลดลง (-)
P1.2 มุมมองต่อระดับความรุนแรงในชุมชน	3.58	3.57	ลดลง (-)
P1.3 มุมมองต่อระดับความรุนแรงในครอบครัว	4.75	4.70	ลดลง (-)
P1.4 จำนวนของผู้เสียชีวิตจากความขัดแย้ง ภายในประเทศ (ต่อผู้ภายในประเทศ)	3.84	3.93	เพิ่มขึ้น (+)
P1.5 ผลกระทบของการก่อการร้าย	3.35	3.35	ไม่เปลี่ยนแปลง (0)
รวม	3.64	3.61	ลดลง (-)
P2 ความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม			
P2.1 จำนวนของการฆาตกรรม (ต่อแสนคน)	3.86	4.12	เพิ่มขึ้น (+)
P2.2 จำนวนของประชากรในเรือนจำ (ต่อแสนคน)	1.00	1.47	เพิ่มขึ้น (+)
P2.3 จำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ต่อแสนคน)	3.39	3.43	เพิ่มขึ้น (+)
P2.4 จำนวนคดีเพศและทำร้ายร่างกาย	3.91	4.46	เพิ่มขึ้น (+)
P 2.5 มุมมองต่อความรู้สึกปลอดภัย/ความ หวาดกลัว	2.96	2.47	ลดลง (-)

ดัชนี	ระดับคะแนน		การเปลี่ยนแปลงของ ดัชนีชี้วัดระดับ สัมติภาพ ปี พ.ศ. 2564 เทียบกับ ปี พ.ศ. 2562
	2562	2564	
P2.6 จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว (ต่อแสนคน)	3.05	2.41	ลดลง (-)
P2.7 อัตราการฆ่าตัวตาย	2.98	3.04	เพิ่มขึ้น (+)
P2.8 สัดส่วนงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาการ จัดซื้ออาวุธ	4.05	4.26	เพิ่มขึ้น (+)
P2.9 จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	3.83	3.97	เพิ่มขึ้น (+)
รวม	3.23	3.29	เพิ่มขึ้น (+)
P3 การยอมรับความหลากหลาย/การไม่เลือกปฏิบัติ/การเคารพสิทธิมนุษยชน			
P3.1 มุมมองต่อการยอมรับให้บุคคลที่มีลักษณะ แตกต่างจากคนทั่วไปมีบทบาททางสังคมและ การเมือง	1.96	1.86	ลดลง (-)
P3.2 มุมมองต่อการเลือกปฏิบัติในการใช้บริการ ภาครัฐ	3.89	3.99	เพิ่มขึ้น (+)
P3.3 มุมมองต่อเสรีภาพในการแสดงออกทาง การเมือง	2.74	2.54	ลดลง (-)
P3.4 มุมมองต่อเสรีภาพของสื่อมวลชน	2.79	2.76	ลดลง (-)
P3.5 มุมมองด้านพหุวัฒนธรรม (ความหลากหลาย ทางศาสนา)	3.23	3.08	ลดลง (-)
P3.6 จำนวนเหยื่อจากการค้ามนุษย์ (ต่อหนึ่งแสน คน)	2.40	4.19	เพิ่มขึ้น (+)
P3.7 จำนวนกรณีที่มีการสังหาร การลักพา ทำให้ สูญหาย การกักตัวและทรมานนักข่าวและนักสิทธิ มนุษยชน	5.00	5.00	ไม่เปลี่ยนแปลง (0)

ดัชนี	ระดับคะแนน		การเปลี่ยนแปลงของ ดัชนีชี้วัดระดับ สัมติภาพ ปี พ.ศ. 2564 เทียบกับ ปี พ.ศ. 2562
	2562	2564	
P3.8 จำนวนผู้ถูกกักขังที่รอการพิพากษาในสัดส่วน ของประชากรในเรือนจำ	3.15	3.22	เพิ่มขึ้น (+)
P3.9 สถิติจำนวนคดีที่ถูกยกฟ้องใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้	3.89	4.01	เพิ่มขึ้น (+)
P3.10 จำนวนคดีและการบังคับใช้กฎหมายตาม มาตรา 112	4.24	3.70	ลดลง (-)
รวม	3.33	3.44	เพิ่มขึ้น (+)
P4 มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อยและมีการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม			
P4.1 มุมมองต่อความเหลื่อมล้ำในสังคม	2.10	2.30	เพิ่มขึ้น (+)
P4.2 ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้	2.67	2.51	ลดลง (-)
P4.3 การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน	2.78	2.84	เพิ่มขึ้น (+)
P4.4 ช่องว่างความยากจน	4.56	4.69	เพิ่มขึ้น (+)
P4.5 ความเหลื่อมล้ำด้านทรัพย์สินการเงิน	3.08	3.19	เพิ่มขึ้น (+)
P4.6 ความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน	3.70	3.64	ลดลง (-)
P4.7 การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	4.71	4.85	เพิ่มขึ้น (+)
P4.8 การเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	3.09	3.18	เพิ่มขึ้น (+)
P4.9 จำนวนเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา	3.16	3.61	เพิ่มขึ้น (+)

ดัชนี	ระดับคะแนน		การเปลี่ยนแปลงของ ดัชนีชี้วัดระดับ สัมติภาพ ปี พ.ศ. 2564 เทียบกับ ปี พ.ศ. 2562
	2562	2564	
P4.10 สัดส่วนแพทย์พยาบาลต่อประชากร	2.71	2.70	ลดลง (-)
รวม	3.26	3.35	เพิ่มขึ้น (+)
ภาพรวมประเทศ	3.37	3.42	เพิ่มขึ้น (+)

ผลจากการคำนวณคะแนนสัมติภาพในสังคมไทย ปี พ.ศ. 2564 และปี พ.ศ. 2562 โดยพิจารณาจากดัชนีระดับสัมติภาพในภาพรวม 4 ด้าน พบว่า ดัชนี P1 ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ ปี พ.ศ. 2564 ระดับคะแนนสัมติภาพลดลง (3.61 คะแนน) เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2562 (3.64 คะแนน) ดัชนี P2 ความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม ปี พ.ศ. 2564 ระดับคะแนนสัมติภาพสูงขึ้น (3.29 คะแนน) เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2562 (3.23 คะแนน) ดัชนี P3 การยอมรับความหลากหลาย/การไม่เลือกปฏิบัติ/การเคารพสิทธิมนุษยชน ปี พ.ศ. 2564 ระดับคะแนนสัมติภาพสูงขึ้น (3.44 คะแนน) เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2562 (3.33 คะแนน) และดัชนี P4 มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อยและมีการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม ปี พ.ศ. 2564 ระดับคะแนนสัมติภาพสูงขึ้น (3.35 คะแนน) เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2562 (3.26 คะแนน) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าแนวโน้มระดับคะแนนสัมติภาพของประเทศไทยในภาพรวมของปี พ.ศ. 2562 และปี พ.ศ. 2564 มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.37 และ 3.42 คะแนนตามลำดับ มีค่าระดับคะแนนสัมติภาพอยู่ในระดับปานกลาง และระดับคะแนนสัมติภาพ ปี พ.ศ. 2564 เพิ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 ถึง 3 ด้านจากระดับคะแนนสัมติภาพ 4 ด้าน ส่งผลให้ระดับคะแนนสัมติภาพในภาพรวมประเทศ ปี พ.ศ. 2564 สูงขึ้นตามไปด้วย

เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนนสัมติภาพข้อมูลดัชนีองค์ประกอบของดัชนีด้านสัมติภาพทั้ง 4 ด้าน พบว่า ระดับคะแนนสัมติภาพ ปี พ.ศ. 2564 ของดัชนีองค์ประกอบ เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2562 มีดังนี้

1) ดัชนี P1 ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ ดัชนีองค์ประกอบที่มีระดับคะแนนสัมติภาพสูงขึ้น ได้แก่ จำนวนของผู้เสียชีวิตจากความขัดแย้งภายในประเทศ (ต่อสู้ภายในประเทศ) มีระดับคะแนนสัมติภาพสูงขึ้น สะท้อนถึงสถานการณ์ความรุนแรงภายในประเทศที่ลดลง สำหรับดัชนีองค์ประกอบที่มีระดับคะแนนสัมติภาพลดลง ได้แก่ มุมมองต่อระดับความรุนแรงในประเทศ มุมมองต่อระดับความรุนแรงในชุมชน และมุมมองต่อระดับความรุนแรงในครอบครัว มีระดับคะแนนสัมติภาพลดลง

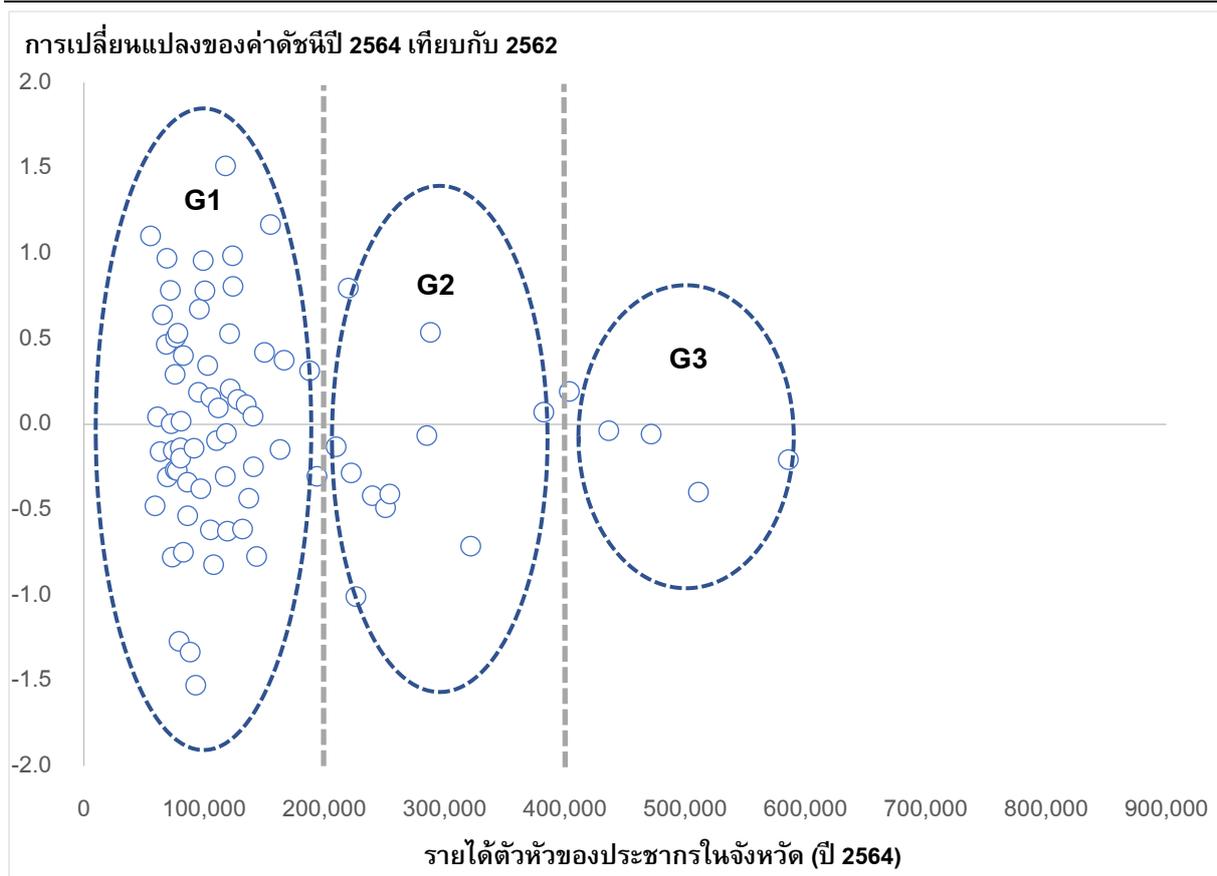
2) ดัชนี P2 ความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม ดัชนีองค์ประกอบที่มีระดับคะแนนสันติภาพสูงขึ้น ได้แก่ จำนวนของการฆาตกรรม (ต่อแสนคน) จำนวนของประชากรในเรือนจำ (ต่อแสนคน) จำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ต่อแสนคน) จำนวนคดีเพศและทำร้ายร่างกาย อัตราการฆ่าตัวตาย สัดส่วนงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาการกำจัดเชื้ออาวุธ และจำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีระดับคะแนนสันติภาพสูงขึ้นชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ประเด็นความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคมที่มีระดับความปลอดภัยมากขึ้น สำหรับดัชนีองค์ประกอบที่มีระดับคะแนนสันติภาพลดลง ได้แก่ มุมมองต่อความรู้สึกปลอดภัย/ความหวาดกลัว และจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว (ต่อแสนคน) ระดับคะแนนสันติภาพลดลง

3) ดัชนี P3 การยอมรับความหลากหลาย/การไม่เลือกปฏิบัติ/การเคารพสิทธิมนุษยชน ดัชนีองค์ประกอบที่มีระดับคะแนนสันติภาพสูงขึ้น ได้แก่ มุมมองต่อการเลือกปฏิบัติในการใช้บริการภาครัฐ จำนวนเหยื่อจากการค้ามนุษย์ (ต่อหนึ่งแสนคน) จำนวนผู้ถูกกักขังที่รอการพิพากษาในสัดส่วนของประชากรในเรือนจำ และสถิติจำนวนคดีที่ถูกยกฟ้องใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีระดับคะแนนสันติภาพสูงขึ้นสะท้อนแนวทางการแก้ไขปัญหาการไม่เลือกปฏิบัติและการเคารพสิทธิมนุษยชนมีแนวโน้มที่ดีขึ้น สำหรับดัชนีองค์ประกอบที่มีระดับคะแนนสันติภาพลดลง ได้แก่ มุมมองต่อการยอมรับให้บุคคลที่มีลักษณะแตกต่างจากคนทั่วไปมีบทบาททางสังคมและการเมือง มุมมองต่อเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง มุมมองต่อเสรีภาพของสื่อมวลชน มุมมองด้านพหุวัฒนธรรม ความหลากหลายทางศาสนา และจำนวนคดีและการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา 112 ระดับคะแนนสันติภาพลดลง

4) ดัชนี P4 มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อยและมีการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม ดัชนีองค์ประกอบที่มีระดับคะแนนสันติภาพสูงขึ้น ได้แก่ มุมมองต่อความเหลื่อมล้ำในสังคม การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน ช่องว่างความยากจน ความเหลื่อมล้ำด้านทรัพย์สินการเงิน การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และจำนวนเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา มีระดับคะแนนสันติภาพสูงขึ้นชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ลดน้อยลง สำหรับดัชนีองค์ประกอบที่มีระดับคะแนนสันติภาพลดลง ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน และสัดส่วนแพทย์พยาบาลต่อประชากร ระดับคะแนนสันติภาพลดลง

5.2 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากโควิด-19 ในระดับจังหวัด

การวิเคราะห์ผลกระทบจากโควิด-19 ในระดับจังหวัดจะแบ่งกลุ่มจังหวัดโดยใช้รายได้ต่อหัวของประชากรในจังหวัดมาเป็นตัวแทน และนำค่าการเปลี่ยนแปลงของคะแนนดัชนีที่คำนวณจากการเอาคะแนนปี พ.ศ. 2564 มาลบกับคะแนนปี พ.ศ. 2562 โดยในภาพที่ 2 แขนงนอนเป็นรายได้ต่อหัวของจังหวัดที่สะท้อนระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ส่วนแกนตั้งเป็นการเปลี่ยนแปลงของคะแนนดัชนี หากมีค่าเป็นบวกแสดงว่าคะแนนดัชนีในปี พ.ศ. 2564 ของจังหวัดนั้นมีค่าสูงกว่าปี พ.ศ. 2562 หากคะแนนดัชนีมีค่าเป็นลบแสดงว่าคะแนนดัชนีในปี พ.ศ. 2564 ของจังหวัดนั้นมีค่าต่ำกว่าปี พ.ศ. 2562 จึงเป็นจังหวัดที่ระดับสันติภาพลดลงเพราะผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19

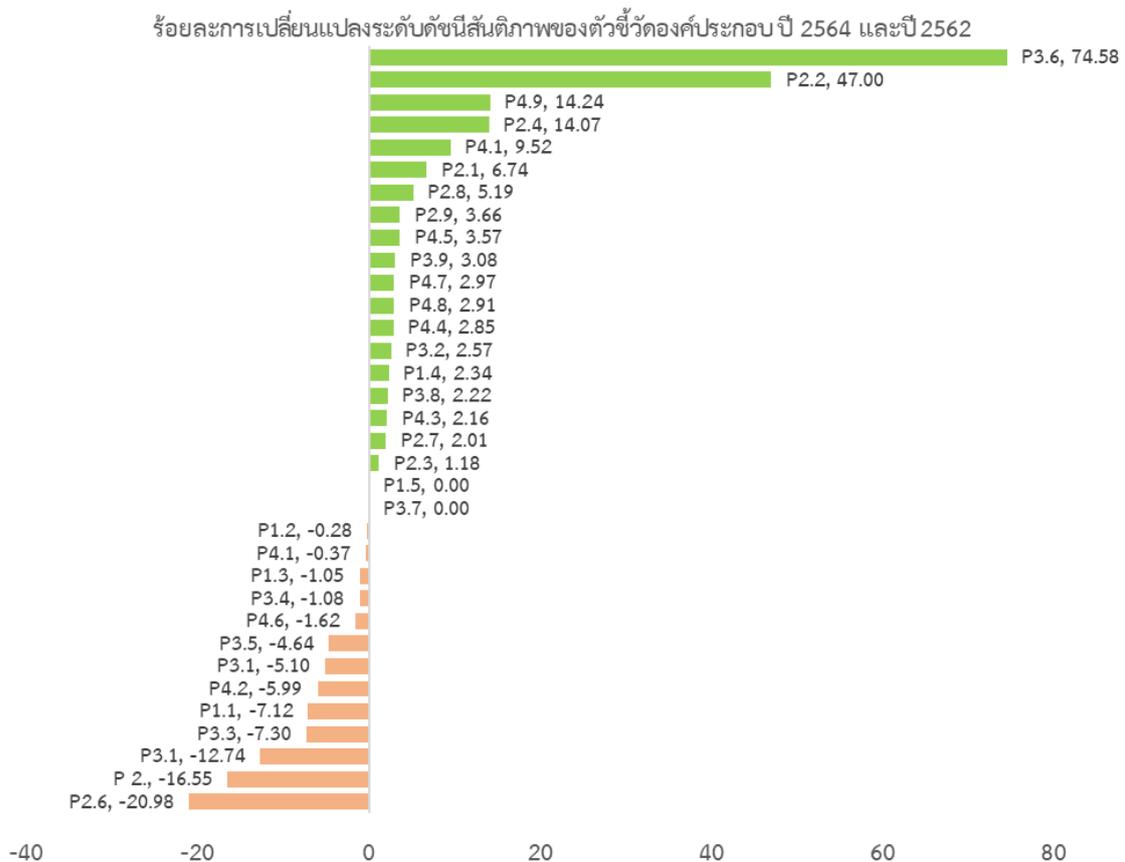
ภาพที่ 2 ผลกระทบของโควิด-19 จำแนกตามระดับรายได้ต่อหัวของจังหวัด

จากภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่าสำหรับกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวต่ำ (G1) ผลกระทบจากโควิด-19 จะมีความแตกต่างกันมาก มีทั้งจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงของค่าดัชนีเป็นบวก (ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพดีขึ้น) และเป็นลบ (ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพลดลง) ที่มีความแตกต่างกันอย่างมาก สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวเพื่อรับมือกับผลกระทบที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวสูงขึ้น (G2 และ G3) ความผันผวนของการเปลี่ยนแปลงของคะแนนดัชนีจะลดลง สะท้อนให้เห็นความสามารถในการรับมือกับผลที่เกิดขึ้นว่า เพิ่มขึ้นตามระดับการพัฒนาของจังหวัด ทำให้โดยภาพรวมแล้ว การกระจายตัวของข้อมูลจึงมีลักษณะเป็นสามเหลี่ยมปลายแหลม

6. อภิปรายผลการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของดัชนีชี้วัดสันติภาพในภาพรวมของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 และปี พ.ศ. 2564 เมื่อพิจารณาจากปี พ.ศ. 2562 เป็นปีฐาน พบว่า ระดับคะแนนสันติภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีระดับคะแนนสันติภาพเท่ากับ 3.37 และ 3.42 คะแนน ตามลำดับ โดยคะแนนมีระดับที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน และค่าระดับคะแนนสันติภาพอยู่ในระดับปานกลาง ในปี พ.ศ. 2564 ระดับคะแนนสันติภาพมีแนวโน้มลดลง ในดัชนี P1 ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ ขณะที่ดัชนี P2 ความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม ดัชนี P3 การยอมรับความหลากหลาย/การไม่เลือกปฏิบัติ/การเคารพสิทธิมนุษยชน และดัชนี P4

มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อยและมีการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในปี พ.ศ. 2564 เป็นสถานการณ์ที่อยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด -19 ดังนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระดับคะแนนสันติภาพจะเห็นภาพที่ชัดเจนจากการเปรียบเทียบระดับคะแนนสันติภาพในปี พ.ศ. 2562 และปี พ.ศ. 2564 คือ สถานการณ์ระดับสันติภาพของประเทศไทยก่อนและภายหลังการแพร่ระบาดของ โควิด -19 โดยระดับคะแนนสันติภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจะเห็นได้จากดัชนีองค์ประกอบของสันติภาพทั้ง 4 ด้าน ที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงของค่าระดับคะแนนสันติภาพของดัชนีองค์ประกอบตามรายละเอียดที่แสดงไว้ในภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 ร้อยละการเปลี่ยนแปลงระดับดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพของดัชนีย่อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 กับปี พ.ศ. 2562

จากภาพที่ 3 ระดับคะแนนสันติภาพของดัชนีองค์ประกอบที่พิจารณาจากร้อยละการเปลี่ยนแปลงของค่าระดับคะแนนสันติภาพของปี พ.ศ. 2564 กับปี พ.ศ. 2562 จากดัชนีระดับสันติภาพ 4 ด้าน จำแนกออกเป็น 3 ส่วนคือ (1) ระดับคะแนนสันติภาพของดัชนีองค์ประกอบที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงเป็นผลบวก แสดงว่ามีระดับสันติภาพเพิ่มขึ้น และ (2) ระดับคะแนนสันติภาพของดัชนีองค์ประกอบที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงเป็นผลลบ แสดงว่ามีระดับสันติภาพลดลง (3) ระดับคะแนนสันติภาพของดัชนีองค์ประกอบที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงเป็นผลศูนย์ แสดงว่าระดับสันติภาพไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ดัชนีองค์ประกอบที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงเป็นผลบวก ร้อยละ 5 ขึ้นไป หรือมีระดับสันติภาพเพิ่มขึ้น ได้แก่ P3.6 จำนวนเหยื่อจากการค้ามนุษย์ (ต่อหนึ่งแสนคน) ร้อยละ 74.58 P2.2 จำนวนของประชากรในเรือนจำ (ต่อแสนคน) ร้อยละ 47.00 P4.9 จำนวนเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา ร้อยละ 14.24 P2.4 จำนวนคดีเพศและทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 14.07 P4.1 มุมมองต่อความเหลื่อมล้ำในสังคม ร้อยละ 9.52 P2.1 จำนวนของการฆาตกรรม (ต่อแสนคน) ร้อยละ 6.74 และ P2.8 สัดส่วนงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนากับการจัดซื้ออาวุธ ร้อยละ 5.19

ดัชนีองค์ประกอบที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงเป็นผลลบ ร้อยละ 5 ขึ้นไป หรือมีระดับสันติภาพลดลง ได้แก่ P2.6 จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว (ต่อแสนคน) ร้อยละ 20.98 P2.5 มุมมองต่อความรู้สึกปลอดภัย/ความหวาดกลัว ร้อยละ 16.55 P3.10 จำนวนคดีและการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา 112 ร้อยละ 12.74 P3.3 มุมมองต่อเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง 7.30 P1.1 มุมมองต่อระดับความรุนแรงในประเทศ ร้อยละ 7.12 P4.2 ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ร้อยละ 5.99 และ P3.1 มุมมองต่อการยอมรับให้บุคคลที่มีลักษณะแตกต่างจากคนทั่วไปมีบทบาททางสังคมและการเมือง ร้อยละ 5.10

ดัชนีองค์ประกอบที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงเป็นศูนย์ หรือระดับสันติภาพไม่มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ P1.5 ผลกระทบของการก่อการร้าย และ P3.7 จำนวนกรณีที่มีการสังหาร การลักพาตัว ทำให้สูญหาย การกักตัวและทรมานนักข่าวและนักสิทธิมนุษยชน

จากผลการวิเคราะห์ดัชนีองค์ประกอบของดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพจากร้อยละการเปลี่ยนแปลงของปี พ.ศ. 2564 กับปี พ.ศ. 2562 จะเห็นได้ชัดเจนว่าจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้รัฐบาลต้องมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด เช่น มาตรการล็อกดาวน์และการเว้นระยะห่างทางสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและการว่างงาน และส่งผลให้ระดับความรุนแรงภายในครอบครัวและชุมชนเพิ่มขึ้นจากความเครียดที่เพิ่มขึ้น เสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองลดลง และมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่พบว่าการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดความเสียหาย แรงงานมีการว่างงานเพิ่มขึ้น และเกิดความแตกแยกทางการเมือง อีกทั้งมีอัตราการเกิดความรุนแรงในครอบครัวและการฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะที่ 1 การส่งเสริมสันติภาพในระดับพื้นที่ จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าระดับสันติภาพของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564 โดยภาพรวมแล้วคะแนนระดับสันติภาพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคะแนนระดับจังหวัดมีทั้งจังหวัดที่คะแนนเพิ่มขึ้น ลดลง และความเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในระดับพื้นที่ต่อการแก้ปัญหาและส่งเสริมด้านสันติภาพ ดังนั้นการส่งเสริมสันติภาพไม่อาจให้ความสำคัญกับการดำเนินการในภาพรวมเพียงอย่างเดียว การส่งเสริมสันติภาพระดับพื้นที่ด้วยแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยสามารถใช้ข้อมูลในระดับคะแนน

สันติภาพจากตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องที่ได้ระดับคะแนนลดลงหรือมีค่าต่ำมาเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางเพื่อร่วมกันแก้ไขและยกระดับคะแนนดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพในระดับพื้นที่จังหวัด ยกตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบดัชนีในปี พ.ศ. 2562 กับปี พ.ศ. 2564 ของจังหวัดเลยพบว่า มีปัญหาความรุนแรงทางกายภาพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเอาข้อมูลนี้ไปใช้เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการทำงาน ทั้งในด้านการหาสาเหตุว่าความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นมาจากสาเหตุใดและการออกมาตรการและแนวทางในบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นในให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัด

ข้อเสนอแนะที่ 2 การบูรณาการด้านการจัดเก็บข้อมูลและการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
ข้อมูลที่น่ามาคำนวณค่าดัชนีเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน มีรูปแบบ วิธีการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน รวมถึงช่วงระยะเวลาการจัดเก็บ ความต่อเนื่อง ความเป็นปัจจุบันของข้อมูล ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพ และหน่วยงานหลักที่รับหน้าที่ในการขับเคลื่อนด้านสันติภาพ ควรกำหนดแนวทางและกลไกการสร้างความร่วมมือในการกำกับติดตามการจัดเก็บข้อมูล การประสานงาน เพื่อจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ดัชนีชี้วัดระดับสันติภาพได้อย่างครบถ้วน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการประเมินการวัดระดับสันติภาพไปขับเคลื่อนการทำงานด้านสันติภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 3 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสันติภาพ ควรกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสันติภาพแก่ประชาชนในทุกช่วงวัยและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมที่การยอมรับความหลากหลาย การไม่เลือกปฏิบัติ และการเคารพสิทธิมนุษยชน ภายใต้การวางแผนทาง แผนการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาด้านสันติภาพในแต่ละด้านที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา รวมทั้งสร้างกลไกการขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานบูรณาการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะที่ 4 การใช้ประโยชน์จากข้อมูลผลกระทบจากโควิด -19 ต่อระดับคะแนนสันติภาพ
การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลต่อสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำทางการเงิน รายได้ ก่อให้เกิดความรุนแรงทั้งในครอบครัวหรือภายในประเทศ ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของประเทศ แนวทางการแก้ไขระยะสั้น การดำเนินงานด้านการส่งเสริมสันติภาพภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -19 หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องทำงานบูรณาการความร่วมมือกันกับทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาสภาพเศรษฐกิจและลดผลกระทบจากโควิด -19 โดยแนวทางหรือมาตรการดังกล่าวไม่ควรกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตประจำวัน สามารถสร้างความเชื่อมั่น สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มุ่งเน้นการดำเนินงานในพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวต่ำ เนื่องจากประชาชนยังไม่สามารถรับมือหรือปรับตัวได้ และส่งผลต่อระดับคะแนนสันติภาพในระดับจังหวัด

7.2 ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

ในการคำนวณดัชนีระดับจังหวัดพบว่า ข้อมูลระดับจังหวัดไม่ได้ครอบคลุมดัชนีย่อยทั้ง 34 ดัชนี ทำให้การคำนวณระดับจังหวัดมีความแตกต่างจากภาพรวมของประเทศ การวิจัยในอนาคตจึงควรหาแนวทางสำหรับการคำนวณดัชนีระดับจังหวัดที่เหมาะสม โดยอาจพิจารณาการหาค่าตัวแทน (Proxy) มาใช้คำนวณ เพื่อให้ผลระดับจังหวัดมีความครอบคลุมในระดับเดียวกับผลการคำนวณระดับภาพรวมของประเทศ

8. กิตติกรรมประกาศ

โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 คณะผู้วิจัยใคร่ขอแสดงความขอบคุณสถาบันวิจัยพระปกเกล้ามา ณ โอกาสนี้

9. รายการอ้างอิง/References

- ไชยันต์ รัชชกุล (2555). *โครงการมิติทางปรัชญาและวัฒนธรรมของการสร้างสันติภาพ: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- พาริตา ปันจอร์. (2564). ความท้าทายของกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนใต้ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด - 19. *วารสารรัฐสมิแล*. 42(1), 29-40.
- ชลัท ประเทืองรัตนา และ เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว. (2561). *ดัชนีและตัวชี้วัดด้านสันติภาพที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยและผลการวัดระดับสันติภาพในสังคมไทย*. สถาบันพระปกเกล้า.
- ประภัสสร พงศ์พันธุ์พิศาล, มนทยา สุนันท์วิวัฒน์, สมหญิง พุ่มทอง, ลีรัตน์ อนุรัตน์พานิช. (2565). ผลกระทบด้านสุขภาพจากสถานการณ์ระบาดของโควิด-19 ต่อผู้มีความบกพร่องทางการเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*. 16(2), 169-182.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2564*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2565 จาก http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/03/NS-Book_220363.pdf.
- สุภารัตน์ ทองปลิว และ กัมปนาท วงษ์วิวัฒน์พงษ์. (2564). ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : กรณีศึกษาตำบลนครไทยอำเภอหนองครกไทย จังหวัดพิษณุโลก. *Journal of Modern Learning Development*. 6(3), 107-122.
- Freedom House. (2021). *Freedom on the net 2021*. Retrieved June 29, 2022, from <https://freedomhouse.org/th/country/thailand/freedom-net/2021>.
- Galtung, J. (1996). *Peace By Peaceful Means*. Oslo: International Peace Research Institute.
- Ide, T. (2021). *COVID-19 and armed conflict*. *World development*, 140, 105355.

- Institute for Economics & Peace. (2020). *Covid – 19 And Peace*. Retrieved June 29, 2022, from <https://www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2020/08/COVID19-and-Peaceweb.pdf>.
- Institute for Economics & Peace. (2021). *Global Peace Index 2021*. Retrieved June 29, 2022, from <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2021/06/GPI-2021-web-1.pdf>.
- Institute for Economics & Peace. (2022a). *Positive Peace Report 2022*. Retrieved June 29, 2022, from <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2022/01/PPR-2022-web.pdf>.
- Institute for Economics & Peace. (2022b). *Global Terrorism Index 2022: Measuring the Impact of Terrorism*. Sydney. Retrieved June 29, 2022, from <http://visionofhumanity.org/resources>.
- OECD. (2008). *Handbook on Constructing Composite Indicators : Methodology and User Guide*. Retrieved June 29, 2022, from <https://www.oecd.org/els/soc/handbookonconstructingcompositeindicatorsmethodologyanduserguide.htm>.
- Singh, S. K., & Maddala, G. S. (1976). A Function for Size Distribution of Incomes. *Econometrica*. 44(5), 963–970. <https://doi.org/10.2307/1911538> APA.